PIOSENKI NA DRODZE DO WOLNOŚCI

11 listopada świętowaliśmy 95 rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości w 1918 roku. Nasza szkoła została wprowadzona w świąteczny nastrój już 8 listopada, kiedy wysłuchała audycji poświęconej tej rocznicy. Przygotowali ją uczniowie z Kółka Teatralnego „**Na zakręcie**” z polonistkami:
Małgorzatą Bieniasz
i
Anetą Dylską
.

Na drodze do wolności analizuje się sprawy polityczne, postawy bohaterów, a mniej mówi się o roli literatury i muzyki. A to właśnie pieśni patriotyczne i literatura towarzyszyły Polakom na każdym etapie walki o zachowanie polskości i języka narodowego.
Celnie ujął to **Cyprian Kamil Norwid**:

‘’**Nie miecz, nie tarcz – bronią języka, lecz arcydzieła.**’’

Z konieczności musimy dziś wybrać tylko kilka z nich, aby opisać skomplikowane dzieje Polski. Jak bardzo skomplikowane? Odpowiedź znajdziemy w piosence **A. Osieckie**j ‘’**Orszaki, dworaki, szum pawich piór …**
’’

Początkowo wielką rolę w dziejach narodu polskiego pełniła pieśń ‘’**Bogurodzica**’’.
W czasach rozbiorów na duchu podnosiła Polaków poezja wieszczów: Mickiewicza, Słowackiego, Norwida …
Ilustruje ten fakt wiersz **Kazimierza Wierzyńskiego** pt. „**Biblia polska”**:

„Dziady”, „Irydion”, „Pan Tadeusz”
Lub „Kordian” – policz owe dzieła
I na pokoleń śpiew je przełóż –
Co w nich ci zagra? – Nie zginęła.

Słowa z „**Mazurka Dąbrowskiego**” „**Jeszcze Polska nie zginęła…**” przez wiele lat niewoli dawały nadzieję Polakom rozproszonym po świecie.Kiedy wybuchały powstania narodowe, pieśni zagrzewały do walki, np. ‘’
Warszawianka 1831r
.’’
Nawet dzieci poddawane rusyfikacji i germanizacji walczyły o prawo mówienia po polsku, za co były dotkliwie karane, np. we Wrześni. Przypomina o tych wydarzeniach ‘’**Rota” Marii Konopnickie** j:

Nie rzucim ziemi skąd nasz ród.
Nie damy pogrześć mowy,
Polski my naród, polski ród,
Królewski szczep Piastowy…

Zakończenie I wojny światowej przyniosło Polakom długo oczekiwaną niepodległość. Musieli podjąć trud budowy od nowa państwa, którego przez ponad sto lat nie było na mapie świata. Ojczyzna stała się bardzo cenna, osobista. Podkreśla to uczucie **Julian Tuwim** w utworze „**Kwiaty polskie**
”:

(…)Ojczyzna
jest moim domem. Mnie w udziele
Dom polski przypadł. (…)
A inne kraje są hotele.

Niestety II wojna światowa pozbawiła nas wolności. Najazd Niemców i Sowietów zmusił Polaków do walki.
Wtedy odwaga i poczucie humoru ratowały naszych rodaków przed utratą nadziei. Śpiewali układane spontanicznie piosenki, zakazane przez wroga, np. „**Siekiera, motyka, piłka…**”
O tamtych bohaterskich dniach, o pokoleniu Kolumbów, jeszcze dziś powstają nowe piosenki, np. **„63 dni chwały**” (**Hemp Gru**).
Później nastąpił czas zależności państwa polskiego od Związku Radzieckiego. Rozwijała się literatura drugiego obiegu. A kiedy powstała **Solidarność**, jej bardem został **Jacek Kaczmarsk**i. Słowa jego pieśni „
Mury
” nuciło wielu Polaków, niezgadzających się na pozorną wolność:

Wyrwij murom zęby krat,
zerwij kajdany, połam bat,
a mury runą, runą, runą
i pogrzebią stary świat.

Współczesne rozumienie patriotyzmu jest nieco inne. Młodzi ludzie czują się patriotami, ale wyrażają swoje uczucia czasami bardzo ostro, krytycznie odnosząc się do rzeczywistości, np. zespół **O.S.T.R**. w piosence „**Kochana Polsko**”:

Miejsce Polska, system samowolka (…).
Biorę co los da, życie made in Polska.
To jest moje miejsce, bo kocham to miejsce.

W podobnym tonie wypowiadał się wcześniej **Jan Kasprowicz**:

Rzadko na moich wargach -
Niech dziś to warga ma wyzna
Jawi się krwią przepojony,
Najdroższy wyraz: Ojczyzna.

Widziałem, jak się na rynkach
Gromadzą kupczykowie,
Licytujący się wzajem,
Kto ją najgłośniej wypowie.

Ojczyzna to nie tylko walki, groby, historia…
Jak powiedział **Cyprian Kamil Norwid**: „**Ojczyzna to wielki ZBIOROWY obowiązek**” .
A **Wisława Szymborska** w „**Gawędzie o miłości ziemi ojczyste**j” przestrzegała:

Bez tej miłości można żyć (…), ale nie można owocować.

A wszystko sprowadza się do prostej frazy: „**Żeby Polska była Polską…**” - jak śpiewał **Jan Pietrzak**
.
Warto odświeżyć w pamięci wspomniane wyżej utwory, bo ich teksty skłaniają do refleksji nad niełatwą drogą do wolnej Polski i nad współczesnym pojmowaniem patriotyzmu.

Małgorzata Bieniasz